

IK BEN TOCH TE GEK!

Mijland, Ivo
Ik ben toch te gek!
Oirschot, 2014

Zesde druk: september 2016

ISBN: 978-90-79596-26-3
NUR: 100

©2014 berust bij de uitgever
Vormgeving: Kabeljauws,
Eersel

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd, op-
geslagen in een geautoma-
tiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige
vorm of op enige wijze, het-
zij elektronisch, mechanisch,
door fotokopieën, opnamen
of op enige andere manier,
zonder voorafgaande schrif-
telijke toestemming van de
uitgever.

Voorzover het maken van
kopieën uit deze uitgave is
toegestaan op grond van ar-
tikel 16b Auteurswet 1912
het Besluit van 20 juni 1974,
Stb. 351 zoals gewijzigd
bij Besluit van 23 augustus
1985, Stb. 471, en artikel
17 Auteurswet 1912, dient
men de daarvoor wettelijk
verschuldigde vergoedingen
te voldoen aan de Stichting
Reprorecht (Postbus 882,
1180 AW Amstelveen). Voor
het overnemen van (een) ge-
deelte(n) uit deze uitgave in
bloemlezingen, readers en
andere compilatiewerken
(artikel 16 Auteurswet 1912)
dient men zich tot de uitgever
te wenden.

IK BEN
TOEGE
TEGEEK!

I VO MIJLAND

Foto: Cees van de Ven

**Als je een leerling
wilt verleiden tot leren,
moet je eerst zijn hart raken,
dan pas zijn hersenen.**

Ivo Mijland

**Leren doe je met vallen en opstaan.
Waarom moet ik er dan altijd bij zitten?**

Bron: Loesje

JE BENT ZO MOOI ANDERS

Je bent zo
mooi
anders
dan ik

natuurlijk
niet meer of
minder
maar

zo mooi
anders

ik zou je
nooit

anders dan
anders willen.

Hans Andreus

Wat je wilt hebben, moet je eerst geven.

Lao Tse, filosoof

VOORWOORD

‘Als je 100 mensen bij elkaar zet en er zijn er 95 krankzinnig dan zijn de 5 die normaal zijn de krankzinnigen.’

(W.F. Hermans)

In 2014 verscheen de eerste druk van Ivo Mijlands boek ‘Ik ben toch te gek!’, een bescheiden boekwerk met een belangrijk positief geluid. De Wet Passend Onderwijs stond er aan te komen. 1 augustus 2014 was die wet een feit. In het boek wilde hij duidelijk maken dat er een grote kans lag, mits we ons maar niet lieten verleiden om kinderen in hokjes te stoppen. Ivo riep op met een positieve boodschap: alle kinderen zijn fantastisch, alle kinderen hebben het recht om te voelen dat ze er toe doen, alle kinderen willen voelen dat ze welkom zijn. Geen kind reageert constructief als het in een wereld leeft waarin het ervaart als niet normaal ervaren te worden.

Met zijn boek bereikte hij 15.000 lezers. In een recensie van een vakblad riep Josje Jaasma minister Bussemakers zelfs op het boek als nationaal geschenk aan leraren te schenken.

We zijn inmiddels twee jaar verder en Ivo’s missie is nog niet klaar. Sterker nog, hij wil opnieuw beginnen. In een onderzoek van DUO komt namelijk naar voren dat ruim 90 procent van de leraren Passend Onderwijs als mislukt beschouwt. Omdat er te weinig tijd is om aandacht te geven aan al die andere kinderen. En omdat de gewone leerlingen door al die andere kinderen ook aandacht te kort komen. Een redenatie die riekt naar nóg een diagnose: leraren hebben last van een aandachtstekortprobleem.

Ivo wil in dit boek laten zien dat we aandacht moeten hebben voor iets veel belangrijkers; namelijk dat alle kinderen recht hebben op aan-

dacht voor dat wat goed gaat. We moeten van kippen geen konijnen maken. Dan krijgen we slechte eieren.

In deze zesde druk wil hij nog meer zichtbaar maken dat alle kinderen heel bijzonder zijn en dat ze aandacht verdienen voor hun schoonheid. En dat we moeten stoppen te spreken over normale en niet normale kinderen. Wat hem zorgen baart is dat er gezegd wordt dat Passend Onderwijs mislukt is omdat de normale kinderen niet genoeg aandacht meer krijgen, omdat de niet normale kinderen zoveel aandacht vragen.

Passend Onderwijs is niet de introductie van gekke kinderen in gewone klassen. Passend Onderwijs is de attitude ontwikkelen dat je door anders te reageren op andere kinderen andere ontmoetingen hebt met alle kinderen. Inclusief wat bij hen hoort. Het is niet het kind dat zich aanpast aan de context, maar de context die ontdekt wat er gebeurt als je andere kinderen oprecht waardeert en erkent. En daarvoor is het zevende principe van Covey cruciaal, schrijft Ivo.

Houd de zaag scherp. Ga niet met botte zagen te werk, maar ervaar dat je met een attitude gericht op de werkelijke ontmoeting echt anders kunt leren omgaan met alle kinderen. Want die willen maar één ding: merken dat ze er voor jou toe doen. Niet ondanks alles maar dankzij alles... Dit boek bevat een slijpsteen.

Na het lezen van dit boek – met ruim vijftig quotes van onderwijsfilosofen van 3 tot 80 jaar – heb je nieuwe inzichten in Passend Onderwijs. En weet je dat het repareren van ‘gekke’ kinderen niet zo zinvol is. En verlang je naar een klas met kippen én konijnen.

Krankzinnigheid is iets wat alleen door zijn zeldzaamheid wordt bepaald. Als van honderd mensen er vijfennegentig krankzinnig zijn, dan zijn niet zij krankzinnig, maar de vijf, die het niet zijn.

Willem-Frederik Hermans, schrijver

INLEIDING

De afgelopen decennia is er veel geschreven over de gekte die mensen bij zich dragen. De focus ligt daarbij steeds op het duiden van het verschil tussen normaal en niet normaal. Via diagnostische manifesten tracht men een opsomming te maken van dat wat anders is dan normaal. Die zoektocht is in hoge mate gebaseerd op medisch denken. Professor Paul Verhaeghe (auteur van het boek *Het einde van de psychotherapie*) spreekt van het 'stofjesmodel'. In de medische kijk op psychopathologisch gedrag is de zoektocht steeds meer gericht op een teveel of juist tekort aan een stofje. Door het toedienen van dat stofje of door het toedienen van een ander stofje dat het teveel doet afnemen, tracht de wetenschap psychopathologie te duiden. Ook worden er antistoffen op de markt gebracht, die het teveel of tekort bij de bron aanpakken. De vraag is of het zoeken naar medische verklaringen wel recht doet aan de eigenaar van het tekort of teveel. Want je kunt gedrag medisch duiden, maar in feite vergeet je daarmee de relationeel-ethische laag. Dat is een onverklaarbare laag, omdat het ethische geen objectiveerbaar gegeven is. In relatie tot de anderen beschouwen we gedrag en vinden we er iets

van. Maar als je van perspectief wisselt, wordt het direct weer anders. Willem Frederik Hermans schreef er het volgende over in zijn boek *Conserve*: "Krankzinnigheid is iets wat alleen door zijn zeldzaamheid wordt bepaald. Als van honderd mensen er vijfennegentig krankzinnig zijn, dan zijn niet zij krankzinnig, maar de vijf, die het niet zijn." Hiermee geeft hij op bijzondere wijze aan dat het ethische perspectief van invloed is op onze ontmoeting met de ander.

Dit boek is geen poging om diagnostiek te veroordelen, of als verkeerd te beschouwen. Daarmee zou immers de relationeel-ethische kijk op de wereld verloren gaan. Het is wel een oproep aan begeleiders in het onderwijs en daarbuiten om de focus te verbreden. In dit boek worden zes thema's uitgewerkt die laten zien hoe je ook kunt diagnosticeren op basis van kansen, op basis van wat er wél is, op basis van wat je wél wilt. Een positief geluid in een wereld vol diagnoses. Een boek dat er hopelijk aan kan bijdragen dat kinderen die als gek gezien worden, door een werkelijke ontmoeting wellicht stiekem durven denken: "Ik ben toch té gek?"

**Mama, nou ben de hele dag naar school
geweest en ik kan nog steeds niet lezen.**

Mia, klassiek autisme en ADHD, is boos na haar eerste dag op de basisschool

**'Stel je eens voor', krijgt Robin te horen
als begin van een uitleg.
'Ik heet Robin, maar dat weet je toch?'**

Robin, 16 jaar, PDD-NOS

**Mama, ik heb alles doorgespoeld,
maar zijn schaduw ligt er nog.**

Dimphy, 7 jaar, PDD-NOS, na een grote boodschap

Ieder mens is geniaal. Maar als je een vis beoordeelt op zijn talent om in een boom te klimmen, dan gelooft hij de rest van zijn leven dat hij gek is.

Albert Einstein, wetenschapper

DEEL 1

Ik sta nu wel in de glitter en glamour van de showbizz, maar ik heb het grootste deel van mijn leven in het onderwijs gezeten. Ik was een bijzonder trage leerling.

Herman Finkers, cabaretier

DIAGNOSE OP ZOEK NAAR RECHTVAARDIGHEID

Al in de jaren zeventig deed professor David Rosenhan een opmerkelijk experiment waarin hij aantoonde wat het effect is als we de ander 'gek' verklaren. Hij besloot zich bij een psychiatrische kliniek te melden, ongewassen en verward, met een niet-bestaande diagnose. Hij omschreef 'stemmen in zijn hoofd' met woorden als 'leeg' en 'hol'. Direct nadat de kliniek zijn gekte accepteerde en hem opnam voor een behandeling, besloot hij weer zichzelf te zijn. Dat normaal doen zagen de hulpverleners niet. De meneer was immers 'gek'. Hij herhaalde het experiment met zeven studenten in twaalf verschillende klinieken en telkens gebeurde hetzelfde. De kliniek vond dat de niet-gekke mens na een gemaakte diagnose 'gek' moest blijven. Het experiment werd Rosenhan niet in dank afgenomen. De vooringenomenheid van de onderzoeker zou het experiment beïnvloed hebben, zo luidde de reactie van de psychiatrische instellingen die door de mand vielen. Daarop besloot Rosenhan de klinieken uit te dagen. Hij riep op de pseudopatiënten in de toekomst te ontmaskeren. De klinieken screenen uit 193 nieuwe patiënten maar liefst 41 pseudopatiënten, maar Rosenhan had er niet bij gezegd dat hij geen pseudopatiënt meer stuurde. Echte 'gekken' werden dus herkend als niet-gek. Daar gaat het in het onderwijs ook mis. We verklaren ons een ongeluk, in de hoop dat we met de verklaringen een duidelijk mensprofiel creëren. Rosenhan schreef er een artikel over: 'On being sane in insane places'.

GEKKE KINDEREN IN DE KLAS?

Leerlingen een etiket opplakken komt voort uit onze drang om alles wat anders is te verklaren. Die stigma's vergroten de problematiek in het onderwijs. Met het Passend Onderwijs dreigen we kinderen kwijt te raken en krijgen we problemen. Wat is het ef-

fect als je als kind ervaart dat je gezien wordt als *being insane in sane places*? Wat is het effect van de tweedeling 'normaal/niet normaal'? Als we op deze manier naar het onderwijs kijken, hoeveel onrecht brengen we dan ongewild tot stand?

In de Tweede Kamer kwam in september 2011 het woord 'normaal' uitvoerig in de picture. Naar aanleiding van uitspraken over de Turkse premier Erdogan door de PVV ("Nu komt de Islamitische aap uit de mouw en hij heet Erdogan") sprak premier Rutte de PVV toe. Geert Wilders pakte de interruptiemicrofoon en zei: "doe 's normaal man". Tot september 2011 een onwaarschijnlijke interruptie in de Tweede Kamer. De premier reageerde direct: "Doe lekker zelf normaal!" Niet veel later zei Wilders: "Doe's normaal en rustig man." Een mooi voorbeeld van hoe de norm van een systeem (de Tweede Kamer) bepaalt wat normaal is (en wat niet). Het systeem bepaalt wat men normaal vindt en als iets in dat systeem niet normaal is, gaat het opvallen. De zin "doe 's normaal man" was voor het betreffende debat in andere kringen een volstrekt normale interventie. De zin van Wilders was dus normaal, alleen niet in het systeem 'politiek debat', zo bleek uit de vele reacties.

De ontwikkelingen in onze samenleving gaan wat dat betreft razendsnel. Niet alleen in de Tweede Kamer. Kijk maar eens een debat terug uit de jaren zeventig, zoals ze daar spraken, dat vinden we nu niet meer normaal. Als Dries van Agt nu in de kamer zou spreken zoals hij toen deed, dan vindt men hem niet normaal. En wat er dan gebeurt, is dat je gaat opvallen. Als je anders bent dan normaal, vinden ze je gek. Terug naar het onderwijs. Om iemand mee te laten doen, lijken we eerder op zoek te gaan naar een verklaring dan naar een ontmoeting. We labelen gedrag naar hartenlust en zoeken naar medicatie om het gekke gedrag te normaliseren. Daarmee ontstaat onbedoeld nog meer onrecht. Het zoeken naar normaal versus niet normaal creëert